

Utsläppshandel - Kyotos flexibla mekanismer

Kyotoprotokollets ikraftträdande inledde ett reglerat internationellt samarbete i syfte att förhindra klimatförändringens skadeverkningar. I sammanhanget definierades utsläppsreduceringsförpliktelser också för EU-länderna. Avsikten är att EU-länderna under perioden mellan åren 2008 och 2012 skall reducera sina utsläpp till 8 procent under nivån år 1990 (Finlands förpliktelse är nivån år 1990). EUs gemensamma utsläppsreduceringsförpliktelse fördelar sig på gemenskapens utsläppshandelssektor och på icke-utsläppshandelssektorn som omfattas av medlemsstaternas utsläppsreduceringsförpliktelse. I Finland är det en uppgift för staten att tillse att den i EUs avtal om fördelning av bördan angivna landsspecifika förpliktelsen blir uppfylld. I praktiken innebär detta, att Finlands utsläpp av växthusgaser på icke-utsläppshandelssektorn inte får överskrida den utsläppsnivå som tillåts av rätten till utsläpp på sektorn.

Kyotos flexibla mekanismer är med tanke på de direkta statsfinansiella verkningarna ett av de viktigaste styrningsverktygen när statens förpliktelse att reducera utsläppen av växthusgaser skall uppfyllas. Idén med flexibla mekanismer enligt Kyotoprotokollets verkställighetsregler är att genomföra utsläppsreduceringen utanför Finland, där det eventuellt är förmånligare än vad en motsvarande utsläppsreducering vore i vårt hemland. Det är således tillåtet att genomföra reduceringarna av utsläpp av växthusgaser där, var det är mest kostnadseffektivt.

Vid revisionen av användningen av Kyotos flexibla mekanismer utvärderades funktionsdugligheten för och resultaten av statens anskaffning av mekanismer. Vid utvärderingen av funktionsdugligheten ägnades uppmärksamhet åt bland annat planeringen och organiseringen av verksamheten, användningen av personresurser, finansieringsförfarandena och verksamhetens uppföljning. Vid utvärderingen av resultatet uppmärksammades de anskaffade utsläppsrätterna och deras anskaffningskostnader.

Vid revisionen observerades, att anskaffningsverksamheten har lyckats tillfredsställande men att det ändå är möjligt att ytterligare effektivisera verksamheten. Revisionens observationer av anskaffningsverksamheten lyfter fram en del problem i organisationsstrukturen. Sådana har varit bland annat en ojämn fördelning av personalresurserna i förhållande till arbetsbehovet, en komplicerad beslutsprocess vid Finlands bilaterala förvärv och överlappningar i verksamheterna hos de ministerier som ansvarar för förvärven. Också i uppföljningen av verkställandet noterades en del brister. Man följer nog aktivt med verksamheten, men de olika slagen

av indikatorer som beskriver verksamheten kunde vara mera informativa. Det är möjligt att förbättra analysen och beskrivningen av planeringen, riskhanteringen och även resultatet. Revisionens observationer av resultatet berättar dessutom, att anskaffandet av mekanismer har varit kostnadseffektivt jämfört med inhemska sätt att reducera utsläppen, och att med tanke på de administrativa kostnaderna placeringarna i fonder som alstrar utsläppsenheter har varit förmånligare än anskaffande av utsläppsenheter genom bilaterala anskaffningar.

Revisionsverket anser att arbets- och näringsministeriet, som ansvarar för beredningen av lagen om mekanismerna, borde utreda möjligheterna att ordna det operativa ansvaret för anskaffningen effektivare, till exempel hos ett enda ministerium.

Enligt revisionsverket borde utrikesministeriet och miljöministeriet, som ansvarar för anskaffningarna, precisera särskilt kalkylerna angående fondernas avkastnings- och kostnadsförväntningar, och dokumentera dem i samband med uppföljningen av verksamheten. Dessutom borde i kostnads-kalkylerna gällande de bilaterala anskaffningarna beaktas samtliga utgifter som väsentligt inverkar på verksamheten, såsom kostnaderna för stödtjänster. De indikatorer som beskriver resultatet borde således utvecklas.

Revisionsverket anser dessutom, att arbets- och näringsministeriet, i egenskap av ordförande för den arbetsgrupp som styr användningen av mekanismerna, borde gå in för att precisera styrningsgruppens planering av riskhanteringen.